

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 32. Rochus Gonsalvius inferiorem Vrvaicæ partem explorat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Nicolai oppidum octoginta supra ducentas familias, & interjecto tempore, quingentas numeravit. In vicinia verò reperta multitudo sufficiens ad aliud oppidum conflandum: constatque ex authenticis libris, per Socios septies mille & circiter trecentos fuisse hæcenus in Piratinienſi colonia ablutos.

DUM hæc gererentur, Ludovicus Cespedes, Argentei fluminis Prætor, ratus se magnam Regis Catholici gratiam initurum, & familiæ decus additurum, si suæ Præfecturæ tempore Urvaicensis Provinciæ oppidis occuparetur, omnem conatum ad aperiendum iter ex portu Boni-aëris ad ipsam Conceptionis oppidum ab ipſo Rocho Gonſalvio fundatum adhibebat. Nam cum desperaret tot gentes armis debellari posse, sibi perſuaſerat unicum esse modum tantæ rei perficiendæ, si nempe **JESU** Societas ad eam expeditionem continuandam Regiis subsidiis animaretur. Hoc animo, littoralibus Urvaicæ populis ad portum vergentibus præmio sibi conciliatis, Ferdinandum Saïam, Hispanum hominem, linguæ Guairanicæ & tractandorum Indorum utcumque peritum, partim imperio, partim spe impellit, ut audere vellet tamdiu adverso Urvaicâ navigare, donec litteras suas Rocho Gonſalvio centum & quinquaginta leucis in novo Conceptionis oppido distant, traderet. Ferdinandus Saïas jussu capeſſens, per varia pericula id iter emensus, Rocho Gonſalvio Prætoris litteras dat, significantes grande eum Deo, Regique Catholico obsequium præstiturum, si Urvaicâ explorato ad portum Boni-aëris descenderet, ut consilia de optimo modo Urvaicensis Provinciæ domandæ simul communicarent. Gonſalvius, gratis Deo actis, quod rei cupidissimæ perficiendæ ex inopinato modo offerretur, assumptis secum Conceptionis oppidanorum audacissimis, & ipſo Didaco Niezâ eorum Duce, cum Ferdinando Saïa se dat in viam. Aliquantulum jam progressus, quadringentis Ethnicis ad bellum pergentibus perſuaſit, ut omisso bello ad suas necessitudines redirent. In eorum comitatu infantem unum morti proximam baptizavit. Quaquâ ibat ad spectandum eum sese effundebant littorales populi, varietate linguarum & morum feritate insignes: quos ipſe quâ gestibus, quâ voce ad Christo nomen dandum invitabat. Vigesimo quinto ab discessu die portum Boni-aëris tenuit, summâ Prætoris aggratulatione, qui cognito Urvaicensium Neophytorum primores cum Gonſalvio venisse, è Reipublicæ bono fore duxit, si ad insinuandam novis hominibus Hispani nominis & Regis Catholici venerationem, eos solempni pompâ reciperet. Igitur destinato die, ipſe cum frequenti nobilitate equestrique apparatu prodiit. Sequebatur ejus filius natu major, turmæ equitum ductor, & alter filius pedestri militiæ præfectus, armilustrium exercentes: majoribus interim tormentis-bellicis tremendum è castro reboantibus. Eâ pompâ novi homines, inaudito aliàs strepitu attoniti, in prætorium primum, tum ad Episcopi palatium deducti sunt: cujus manum deosculatus ipſe Prætor eumque de genibus aliquamdiu alloquens, novos homines docuit, quâ veneratione Sacrorum Antistites colendi essent. Secundum id, Didacus Niezâ solempni formulâ, popularium suorum nomine, professus est, se suosque sincerâ fide Regi Catholico ejusque Prætoribus obtemperaturos; curaturumque ne quis Regiis imperiis interponere se auderet: unum rogare, ne servire privatis hominibus cogerentur, nec ab aliis quàm ab Societatis Sacerdotibus regi sinerentur. Admissis conditionibus, Prætor pro Rege Catholico, Urvaicensis Provinciæ obsequio acceptato, Didacum Niezam popularium suorum ducem constituit; sagoque suo ac variis rebus donatum monet, ut quam fidem verbis Regi Catholico dederat, factis confirmaret, Sociisque **JESU** in primis obtemperaret. Id idem cum Episcopus amplis verbis commendasset, utriusque curæ ad ornandum Rochum Gonſalvium conversæ sunt. Episcopus Sociis in Urvaicensi vinea laborantibus laboraturisve amplissimam facultatem conferendorum Sacrorum, controversarum dissolvendarum, eorumque tractandorum, quæ ipſe posset, concessit. Prætor verò, instructo diplomate, potestatem fecit Rocho Gonſalvio & Sociis, per Urvaicensem Provinciæ populos cogendi, oppida condendi, eaque omnia præstandi, quæ Sacerdotibus Apostolicis ad Ethnicos proficiscentibus Rex Catholicus, tanquam Legatus Pontificis & Patronus Ecclesiarum

CAPUT

XXXI.

Rochus Gonſalvius inferiori Urvaicæ partem explorat.

Ludovicus Cespedes Prætor explorationem urget.

Rochus Gonſalvius navigat.

Bellum suppressit.

Urvaicensis conciliat.

A Prætoris recipitur.

Etiâ Niezâ Casiquius.

Niezâ Regi Catholico se subdit.

Episcopus Prætor Societatem Urvaicensis expeditioni præficiens.

Occidentalis Indiæ generalis, concedere solet & potest. Atque ut hæc omnia vim ex juris ordine haberent, Joannes-Baptista Ferrufinus Collegii Rector, Provincialis potestate instructus, concessa coram testibus accepit. Præterea Prætor ex publico arario campanas, instrumenta Sacrorum, & alia Sociorum levamenta magno ære coëmpta Rocho tradidit. Et quia cognorat præter duo oppida ad Urvaicam fundata, alia statim fundari posse, si copia Sociorum suppeteret, ab Rectoro Collegii impetravit Michaëlem Ampuerum, nostræ Societatis Sacerdotem, cum Gonsalvio mitti, litterasque ad Regem Catholicum cum egregia Societatis commendatione exaravit, postulans sumptibus Regiis triginta JESU Socios ad Urvaicensis Provinciæ culturam transmitti: quæ litteræ Madritum delatæ magnum pondus habuere ad subsidiarios Socios impetrandos, quos Gaspar Sobrinus Procurator biennio post in Paraquariam invexit. Didacus Vega, dives Lusitanus, ad sacras vestes & Altarium velamenta in novis oppidis conficienda multa gratis obtulit, spondendique ad conciliandos Ethnicorum animos, ferramenta se ex Europa procuraturum: quod magno novarum Ecclesiarum emolumento abundè præstitit. Decem diebus tantis rebus perfectis, Rochus Gonsalvius, Socio auctus, eò unde venerat per eadem pericula renavigavit: exploratisque iterum Urvaicæ littoribus, reperit per centum ab portu Boni-aëris leucas spem exiguam fundandorum oppidorum esse, quòd accolarum ex his populis essent, qui pro libitu totâ vitâ vagantes sementem facere, & pedem uno in loco figere, recusarent. Post id spatium, Japeivientes animavit ad oppidum condendum. Viginti ab eo loco leucis Jaguaraitiensis ad id præstandum pellexit. Quod quando & quomodo factum sit, brevè narrabimus. His peractis, resumpto itinere, tandem incolumis ad Conceptionis oppidum, læta faustæ negotiationis narratione Socios exhilaraturus, pervenit.

Didaci Vega liberalitas.

Japeivientes & Jaguaraitiensis Religionis consiliantur.

CAPUT
XXXII.
Nicolaus Durandus Provincialis primus in Guairaniam penetrat.

HOc Urvaicensis Provinciæ statu, Nicolaus Durandus, abdicatâ Chileni regni curâ, de inspicienda per se Guairania, quam nullus hæctenus Provincialis lustraverat, seriò acitavit. Duo esse poterant è Tucumania in Guairaniam itinera: unum à multis jam retrò annis usurpatum, quo nempe adverso flumine Argenteo Paraquarioque, & deinde terrestri viâ ibatur; sed illud erat valde circumflexum, & præcè quingentarum leucarum, obsidebaturque à Paiaquis, Barbarorum crudelissimis, ac multiplici viatorum trucidatione infamibus. Alterum iter esse poterat longè brevius, continuatâ scilicet navigatione per Paranam: quod iter ante fundata ab Sociis oppida, ob metum Ethnicorum, & præcipitium ingens totum Paranam circa Guairaniæ fines interfecans, nondum tentatum fuerat. Sed jam plebisque rebellibus ad oppida reductis, Provincialis per hoc iter pergere se posse speravit. Antonius itaque Ruifius, cognitâ Provincialis voluntate, novi itineris exploratores unum post alium mittit, quorum ultimus in Tucumaniam penetrans Provinciam docuit, exiguo periculo Guairaniam, non interruptâ per Paranam navigatione, adiri posse. Igitur Provincialis è Cordubensi urbe illac se dat in viam. Superatis sexaginta leucis Sanctæ Fidei Collegium inspexit, unde solvens fluviali itinere, centum & quinquaginta leucis feliciter confectis, Itapuanum oppidum, & quindecim aliis emensis, Corporis Christi reductionem tenuit. Trigésimo inde lapide ad recentissimam **MARIE** Majoris coloniam, bis mille capitibus constantem, pervenit. Ibi eum convenit Rochus Gonsalvius, ex quo cum cognovisset quid cum fluminis Argentei Prætoris & in exploratione Urvaicæ egisset, immenso gaudio cumulatus est. Continuatâ navigatione in Acaraensi oppido reperit Antonium Ruifium, Guairaniæ missioni præfectum, cum centum Neophytis gratulandi & deducendi ergò obviam totidem leucis progressum: in cujus comitatu versus Guairaniæ præcipitium, quadraginta circiter leucis distans, iter arripuit: præcipitio appropinquans defluentis aquæ vim experiri cœpit, navigiolo, quo vehebatur, magna ex parte confraçto, & altero, quo Martinus Marinus & Mendiola Sacerdotes nostri in Guairaniæ subsidium euntes portabantur, vectotibus incolumibus, ad rapem alliso. Igitur terrestre iter omnes arripiunt. Antonius Ruifius in præruptis præcipitii locis pontes straverat, viamque per sylvarum invia aperuerat: sæpè tamen

Parana oppida inspicit.

Præcipitium Guairaniæ descriptio.

extemporali